

Magyar Laura Anna

ÚTON A ZÖLD FOGYASZTÓVÉDELEM FELÉ: A ZÖLD ÁLLÍTÁSOKRÓL SZÓLÓ IRÁNYELV FOGYASZTÓVÉDELMI CÉLKITŰZÉSEI ÉS KIHÍVÁSAI

ABSZTRAKT

A tanulmány a zöld állításokról szóló irányelvjavaslat (Green Claims Directive) célkitűzéseit és kihívásait vizsgálja, különös tekintettel annak fogyasztóvédelmi aspektusaira. A tanulmány kiindulópontja, hogy a zöld átállás és a fenntartható fogyasztás előmozdítása nem kizárólag környezetpolitikai, hanem olyannyira fogyasztóvédelmi feladat is, amely új típusú jogalkotási megközelítést igényel. A zöld fogyasztóvédelem fogalmának megalkotását az a felismerés indokolja, hogy a fenntarthatóság és a fogyasztóvédelem a jövőben már nem értelmezhetők egymás nélkül: a tudatos fogyasztói döntések előfeltétele a környezeti szempontok érvényesülése, míg a fenntarthatósági célok eléréséhez nélkülözhetetlen a fogyasztók hatékony védelme. A vizsgált irányelvjavaslat célja, hogy megbízhatóvá tegye a zöld állításokat, csökkentse a zöldre festést, és erősítse a fogyasztók döntési autonómiáját. A tanulmány áttekinti a jelenlegi uniós szabályozási környezetet, elemzi a javaslat kulcselemeit, és fel kívánja tární a gyakorlati alkalmazás lehetséges kihívásait. A dolgozat hangsúlyozza, hogy a zöld állítások hitelessége nemcsak a belső piac átláthatóságát, hanem a fogyasztói bizalom fenntarthatóságát is szolgálja, így a jogalkotásnak egyensúlyt kell teremtenie a környezetvédelmi célok, a gazdasági érdekek és a fogyasztói jogok között. Kulcsszavak: zöld fogyasztóvédelem, környezetbarát állítások, fenntarthatóság, uniós fogyasztóvédelmi jog, termékkommunikáció

TOWARDS GREEN CONSUMER PROTECTION:
CONSUMER PROTECTION OBJECTIVES AND
CHALLENGES OF THE GREEN CLAIMS DIRECTIVE

ABSTRACT

The study explores the objectives and challenges of the proposed Green Claims Directive, with particular focus on its consumer protection aspects. The starting point of the paper is the recognition that promoting the green transition and sustainable consumption is not solely an environmental policy task, but also a fundamentally consumer protection issue that requires a novel legislative approach. The creation of the concept of green consumer protection is justified by the recognition that sustainability and consumer protection can no longer be interpreted independently of each other: informed consumer choices presuppose the integration of environmental considerations, while the achievement of sustainability goals is inconceivable without effective consumer protection. The directive aims to make green claims more reliable, reduce greenwashing, and strengthen consumer autonomy in decision-making. The study reviews the current EU regulatory framework, analyses the key elements of the proposal, and seeks to identify potential challenges in its practical implementation. It emphasises that the credibility of green claims not only enhances the transparency of the internal market but also supports the sustainability of consumer trust. Therefore, legislation must strike a balance between environmental objectives, economic interests, and consumer rights. Keywords: green consumer protection, green claims, sustainability, EU consumer law, product communication

BEVEZETÉS

A tanulmány az Európai Unió fogyasztóvédelmi politikájának és szabályozási kereteinek alakulását vizsgálja a fenntarthatósági követelmények tükrében, különös tekintettel a Környezetbarát jellegre vonatkozó állításokról szóló irányelvre, amelynek egyszerre célja, hogy biztosítsa a környezeti állítások hitelességét és erősítse a fogyasztóvédelmet az Unió belső piacán. A *zöld fogyasztóvédelem* nem tekinthető szakzsargonnak, azt a tanulmány keretében, saját megközelítem alapján alkottam meg, mivel nem csupán tükrözi a dolgozat tárgyát, hanem utal egyszerre az Európai Unió jogalkotási törekvéseinek új irányvonalaira. Mint fogalom, értelmezésemben a fenntarthatóság és a környezettudatosság értékeit integrálja fogyasztóvédelmi célok közé, reflektálva az egyre jelentősebbé váló igényre a környezetbarát fogyasztói döntések támogatása tekintetében.

A kutatás összehasonlítja az Európai Bizottság javaslatát¹ és a Tanács által elfogadott általános megközelítést,² feltárva a jogi és szabályozási keretek közötti eltéréseket. Különös figyelmet fordít a fogyasztói jogok érvényesülésére, vagy éppen érvényesülésük akadályaira. A tanulmány nem próbálkozik meg a tervezetek teljes körű bemutatásával, különös tekintettel azok terjedelmére és a *tervezet* mivoltból fakadó gyakorlati alkalmazás hiányára. Sokkal inkább célja a tanulmánynak kritikai elemzést nyújtani a tervezetek fogyasztókat érintő aspektusairól, értékelni azok gyakorlati alkalmazhatóságát, a piaci szereplők jogkövetési hajlandóságára gyakorolt hatását, bízva abban, hogy az Olvasó érdeklődését felkeltve, értékes párbeszédet ösztönöz majd az irányelvről.

¹ Európai Bizottság 2023a.

² Az Európai Unió Tanácsa 2024.

A KUTATÁS CÉLJA ÉS JELENTŐSÉGE

Az Európai Bizottság 2020 novemberében közleményben ismertette az új fogyasztóügyi stratégiát (stratégia),³ amelyben bemutatja az uniós fogyasztóvédelmi politika célkitűzéseit és annak jövőjét a 2020 és 2025 közötti időszak tekintetében. A stratégia célja, hogy biztosítsa a fogyasztók jogainak védelmét és elősegítse a zöld és digitális átállást az EU-ban, különösen a Covid-19-világjárvány okozta kihívások közepette. A stratégia öt kiemelt területre fókuszál: a zöld átállás, digitális transzformáció, jogorvoslat és fogyasztói jogok érvényesítése, speciális fogyasztói csoportok szükségletei, valamint a nemzetközi együttműködés. A stratégia szorosan összefügg és kiegészít egyéb jelentős uniós kezdeményezéseket, mint például az európai zöld megállapodást⁴ és az Európa digitális jövőjének megtervezéséről szóló közleményt,⁵ de támogatja az Egyesült Nemzetek 2030-ig terjedő időszakot lefedő fenntartható fejlődési menetrendjét és a fogyatékkal élő személyek jogairól szóló egyezményét is.⁶

Míg a fogyasztóvédelmi politika kihívásait eredendően a vállalkozásokkal szembeni fellépés adta,⁷ jelenleg az Európai Unióban a szakpolitika fő feladatait jelentős részben a digitális és fenntarthatósági átállás összetett követelményei határozzák meg.⁸ Az EU digitális forradalomra irányuló kezdeményezései és a digitális jövő megvalósítását célzó intézkedései közvetlenül befolyásolják a kereskedelmi jog számos aspektusát, beleértve a fogyasztóvédelmet is.⁹ Az online és offline térben egyaránt terjedő környezetvédelmi állítások nemcsak új szabályozási igényeket teremtenek, hanem alapvetően formálják az uniós jogalkotás és jogalkalmazás irányait is, amelyek központi szerepet játszanak a belső piac hatékony működésé-

³ Európai Bizottság 2020a.

⁴ Európai Bizottság 2019.

⁵ Európai Bizottság 2020b.

⁶ Európai Bizottság 2020a.

⁷ GOMBOS 2023a.

⁸ Európai Bizottság 2020a.

⁹ BARTA 2020.

nek és a fogyasztói jogok védelmének biztosításában. A fenntarthatósági átmenet sikerének kulcsa az esetleges kockázatok és lehetőségek felismerése, valamint a társadalmi igazságosságot szem előtt tartó adaptív szakpolitikák alkalmazása.¹⁰ A tagállamok közötti szoros együttműködés és a közös jogi keretek harmonizációja tovább erősíti a fogyasztói bizalmat és hozzájárul az Unió gazdasági stabilitásához.

A kutatás módszertani keretei az Európai Unió fogyasztóvédelmi politikáját és ezáltal belső piacát is érintő fenntarthatósági kihívások elemzésére összpontosítanak, különös tekintettel a zöld állításokról szóló irányelv tervezetének gyakorlati és jogalkalmazási hatásaira. A kutatás összehasonlító elemzést alkalmaz, amelynek alapja a Bizottság javaslata, valamint a Tanács által elfogadott általános megközelítés,¹¹ amely magában foglalja a normatív elemek vizsgálatát, az irányelv változásainak követését, valamint azok potenciális jogi hatásainak értékelését. A módszertan célja a változások átfogó vizsgálata és az uniós jogalkotási folyamat kritikai elemzése, jelentős hangsúlyt fektetve a fogyasztói jogok érvényesülésére a zöld átállás kihívásai közepette. A kutatás különös figyelmet kíván fordítani a tervezetek változásainak értékelésére a fenntarthatósági állítások hitelességének biztosítása, a fogyasztói bizalom erősítése, valamint a belső piac működésének harmonizációja szempontjából.

AZ EURÓPAI UNIÓ FOGYASZTÓVÉDELMI POLITIKÁJÁNAK FEJLŐDÉSE

A fogyasztóvédelmi jog kialakulásának ideje tekintetében nincs egyetértés a téma szakértői között,¹² azonban azt megállapíthatjuk, hogy az Európai Unió jogrendszerében fokozatosan nyerte el mai formáját, reflektálva a belső piac működésének és az egységes piac kialakításának igényeire. Az Egységes

¹⁰ Európai Környezetvédelmi Ügynökség 2019.

¹¹ Az általános megközelítés jelenleg kizárólag angol nyelven érhető el, ezért a fordításokat ebben a dolgozatban saját feldolgozásban készítettem el, kiemelt figyelmet fordítva a szöveg koherenciájának megőrzésére az irányelvtervezettel.

¹² FEKETE 2009.

Európai Okmány 1986-os elfogadásával vette kezdetét az a folyamat, amely során a fogyasztók védelmét először külön jogi figyelem tárgyává tették. A maastrichti szerződés 1992-es aláírása és 1993-as hatálybalépése jelentette az első mérföldkövet, amikor is a fogyasztóvédelem önálló és teljes jogkörű uniós politikaként vált elismertté, lehetővé téve a jogalkotásra való felhatalmazást ezen a területen. Ennek köszönhetően a Tanács már a fogyasztóvédelem terén is jogosultságot kapott a jogharmonizációs intézkedések elfogadására, amelyek a belső piac működését szolgálták.¹³

Az 1999-ben hatályba lépett amszterdami szerződésnek köszönhetően a fogyasztóvédelmi politika szerepe tovább nőtt azáltal, hogy a fogyasztók érdekeinek védelmét már minden közösségi politikában érvényre kellett juttatni.¹⁴ Következő lépésként a lisszaboni szerződés szilárdította meg a fogyasztóvédelem jogi alapjait, fenntartva azt az elvet, hogy a fogyasztói érdekek védelme nem kizárólagos uniós hatáskör, és az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSz) 169. cikkének (4) bekezdésében lehetőséget biztosított a tagállamoknak szigorúbb szabályok bevezetésére is, a Bizottság felé fennálló értesítési kötelezettség kikötése mellett.¹⁵ Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 169. cikke értelmében a fogyasztók védelme kiemelt prioritásként jelenik meg, amelynek keretében az Unió hozzájárul a fogyasztók *egészségének, biztonságának és gazdasági érdekeinek védelméhez, valamint támogatja a tájékoztatáshoz, oktatáshoz és az érdekeik védelmét célzó önszerveződéshez való jogaik megerősítését.*¹⁶ Ezen túlmenően, az Alapjogi Charta 38. cikke kötelezettséget ír elő az Unió számára a fogyasztóvédelem magas szintjének garantálására valamennyi uniós politika tekintetében.¹⁷ Az Unió továbbá az EUMSz 114. cikke alapján a belső piac működésével összefüggésben hozott intézkedésekkel is

¹³ SZABÓ–LÁNCOS–GYENÉY 2021.

¹⁴ Az amszterdami szerződés az EK szerződés 153. cikkének (2) bekezdésében rögzítette a fogyasztók érdekeinek minden más közösségi politikára kiterjesztett védelmét.

¹⁵ EUMSz 169. cikk (4) bekezdés.

¹⁶ EUMSz 169. cikk.

¹⁷ Az Európai Unió Alapjogi Chartája, 38. cikk.

előmozdítja az említett célok megvalósítását, biztosítva ezzel a fogyasztói érdekek hatékony érvényesítését.¹⁸

A fogyasztóvédelem uniós szintű jogalkotásának folyamatos modernizációja során 2004-ben megalakult a fogyasztóvédelmi hatóságok együttműködése, amelyet a 2020-ban hatályba lépett új CPC¹⁹ rendelet tovább erősített, ugyanis a rendelet lehetőséget ad a hatóságok együttműködésére és azok együttes fellépésére jogsértések kezelése érdekében.²⁰

A terület szabályozása jellemzően kétféle jogi eszközt alkalmaz: kisebb részben rendeleteket, amelyek közvetlenül alkalmazandók a tagállamokban, nagyobb részben pedig irányelveket, amelyek csupán elérendő célokat határoznak meg, és tagállami szintű átültetést igényelnek.²¹ A Bizottság ezen túlmenően időről időre közleményeket és jelentéseket tesz közzé, amelyek útmutatást nyújtanak a tagállamok számára a fogyasztóvédelmi politika gyakorlati alkalmazásában.²²

E folyamatos fejlődés és jogharmonizáció törekszik azt biztosítani, hogy az európai uniós fogyasztók jogai megfelelő szintű védelmet élvezzenek.

JOGALKOTÁSI KERETEK ÉS ALAPELVEK

Az Európai Unió joganyagának összessége, amelyet hagyományosan a francia eredetű *acquis communautaire* kifejezéssel jelölnek, magában foglalja mind az elsődleges, mind a másodlagos joganyagot. Emellett kiterjed valamennyi kötelező és nem kötelező uniós normára, valamint az Európai Bíróság joggyakorlatára is. Az *acquis communautaire* tehát lényegében azon jogok és kötelezettségek összességét jelenti, amelyek a tagállamok számára kötelező érvényűek az Unió keretében.²³

¹⁸ EUMSZ 114. cikk.

¹⁹ (EU) 2017/2394 rendelet.

²⁰ GOMBOS 2023.

²¹ Lásd: Európai Bizottság [é. n.]

²² SZABÓ–LÁNCOS–GYENEY 2021.

²³ SZABÓ–LÁNCOS–GYENEY 2021.

Az elsődleges jogforrások körében megkülönböztethetők az alapító szerződések, az ezeket módosító szerződések, a csatlakozási szerződések, valamint a kilépési megállapodások, továbbá az általános jogelvek. Az általános jogelvek között külön figyelmet érdemel a meghallgatáshoz való jog, a hatékony felülvizsgálat elve, a méltányosság, a jóhiszeműség, a jogbiztonság, az arányosság, valamint az egyenlő bánásmód elve.²⁴ Ezek az elvek alapvető fontosságúak az Európai Unió jogrendjében fogyasztóvédelmi szempontból is, továbbá a belső piac tisztességes, átlátható működésének biztosításában, ezáltal garantálva, hogy a fogyasztók megfelelő szintű jogi védelmet élvezhessenek, és hogy a piaci szereplők számára egyenlő és versenyképes feltételek álljanak rendelkezésre.

A másodlagos jogforrások olyan jogi aktusok, amelyek az uniós intézmények jogalkotó tevékenysége során születtek a szerződésekben meghatározott célok, elvek és feladatok megvalósulásának érdekében. Az EUMSZ 228. cikkében megjelölt öt másodlagos jogforrás a rendelet, az irányelv, a határozat, az ajánlás és a vélemény;²⁵ azonban ezenfelül léteznek egyéb másodlagos jogforrások is, amelyek egy részét maga az EUMSZ is nevesíti.²⁶ A zöld állításokról szóló irányelv tehát másodlagos jogforrásként, minimumharmonizáció mellett kíván keretet biztosítani a környezetbarát állítások hitelességéhez. Az irányelv így közös keretet teremt az ökológiai állítások ellenőrzésére, ugyanakkor teret enged a tagállami sajátosságoknak is, amelyek további, szigorúbb szabályokkal egészíthetik ki az irányelvet a fogyasztói jogok és környezetvédelmi prioritások erősebb védelme érdekében.

A zöld állításokról szóló javaslat kiegészíti a meglévő fogyasztóvédelmi kezdeményezéseket, különösen a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló irányelvet (UCP irányelv),²⁷ amely széles körű szabályozást nyújt a fogyasztókat célzó hirdetések és értékesítési gyakorlatok terén. A tervezet célzottan egészíti ki az UCP irányelvet azáltal, hogy konkrét szabályokat vezet be a környezetvédelmi állítások alátámasztására, ellenőrzésére és kom-

²⁴ SZABÓ-LÁNCOS–GYENÉY 2021.

²⁵ EUMSZ 228. cikk.

²⁶ SZABÓ-LÁNCOS–GYENÉY 2021.

²⁷ 2005/29/EK irányelv („Irányelv a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról”)

munikálására az EU piacán. Kiemelten fontos, hogy kötelező ellenőrzést ír elő az állítások bevezetése előtt, biztosítva ezzel a fogyasztók számára a hiteles és ellenőrzött környezetvédelmi információkat.²⁸

AZ EURÓPAI ZÖLD MEGÁLLAPODÁS

A zöld állításokról szóló irányelv értelmezéséhez elengedhetetlen az európai zöld megállapodás bemutatása, mivel ez a szakpolitikai keretrendszer alapozza meg azokat a célkitűzéseket és normákat, amelyek mentén az irányelvtervezet a fenntarthatósági állítások hitelességét és a fogyasztóvédelem erősítését szolgálja. Az Eurobarometer felmérése szerint az európai polgárok szerint a klímaváltozás a világ legégetőbb kihívása, ugyanis 93%-a súlyos problémának tartja a klímaváltozást, 78%-uk pedig kifejezetten nagyon súlyosnak ítéli meg azt.²⁹ Az európai zöld megállapodás egy olyan szakpolitikai intézkedéscsomag, amelyet az Európai Bizottság 2019. december 11-én mutatott be, és átfogó célja, hogy az EU-t olyan igazságos és virágzó társadalommá alakítsa, amely erőforrás-hatékony és versenyképes gazdasággal rendelkezik, és 2050-re eléri a klímasemlegességet.³⁰ A Bizottság közleménye szerint a fogyasztóvédelmi politika feladata, hogy biztosítsa a fogyasztók számára a megalapozott döntéshozatal lehetőségét, valamint elősegítse aktív részvételüket az ökológiai átállásban és megfelelően ösztönözze a fenntartható fogyasztói magatartást. Az EU globális vezetői szerepe révén többek között a környezet- és fogyasztóvédelem tekintetében erős alappal rendelkezik ahhoz, hogy átalakítsa gazdaságát és társadalmát, fenntarthatóbb pályára állítva azokat.³¹

²⁸ Európai Bizottság 2023.

²⁹ European Commission 2021.

³⁰ Európai Bizottság 2019.

³¹ Európai Bizottság 2019.

A KÖRNYEZETBARÁT JELLEGRE
VONATKOZÓ KIFEJEZETT ÁLLÍTÁSOK
ALÁTÁMASZTÁSÁRÓL ÉS ISMERTETÉSÉRŐL
(A ZÖLD ÁLLÍTÁSOKRÓL) SZÓLÓ IRÁNYELV

A Bizottság 2020-as tanulmánya kimutatta, hogy a környezetbarát jellegre vonatkozó állítások 40%-a nem volt megfelelően alátámasztva, azaz hiányoztak az állítások egyértelműségét és pontosságát igazoló, ellenőrizhető bizonyítékok.³² A 2020-as összehangolt online ellenőrzés (*sweep*)³³ szerint a vizsgált 344 fenntarthatósági állítás 57,5%-a nem tartalmazott elég információt a hitelesség megítéléséhez. Továbbá az állításoknál gyakran nem volt egyértelmű, hogy a teljes termékre, annak egy részére vagy az életciklus mely szakaszára vonatkoznak, ami tovább gyengítette a fogyasztói bizalmat.³⁴

Az európai zöld megállapodás keretében a Bizottság célul tűzte ki, hogy a fogyasztók megalapozott döntéseket hozhassanak, és aktív szerepet vállalhassanak az ökológiai átállásban. Ennek érdekében prioritásként kezeli a környezetbarát állítások hitelességének biztosítását, a *zöldre festés*³⁵ kockázatának csökkentését, valamint a fenntartható fogyasztói döntések előmozdítását a megbízható és átlátható információk nyújtásával. Erre való tekintettel az Európai Bizottság 2023. március 23-án előterjesztette az Európai Parlament és a Tanács számára azt az irányelv megalkotására vonatkozó javaslatot,³⁶ amely a környezetbarát jellegre vonatkozó kifejezett állítások alátámasztására és közlésére vonatkozik.

A javaslat célja, hogy az Európai Unióban egységes és megbízható keretet hozzon létre a környezeti állítások hitelességének, összehasonlíthatóságának és ellenőrizhetőségének biztosítása érdekében. A javaslat szerint a vállalatok és kereskedők kötelesek lesznek bizonyítani a termékeik vagy szervezeteik

³² Európai Bizottság 2020c.

³³ Európai Bizottság 2020c.

³⁴ Európai Bizottság 2021.

³⁵ Képviselői Információs Szolgálat 2021.

³⁶ Európai Bizottság 2023.

környezeti teljesítményére vonatkozó önkéntes állításait, ezzel elősegítve az egyenlő versenyfeltételek megteremtését a belső piacon.

Az új szabályok előírják, hogy az EU-ban működő vállalatok környezetvédelmi állításait független hitelesítő ellenőrizze és tanúsítsa. Ez támogatja a hiteles környezetbarát vállalatokat, csökkenti a belső piacon a jogi széttagoltságot és a költségeket. A mikrovállalkozások mentesülnek a kötelezettségek alól, de a kkv-k támogatást kaphatnak pénzügyi, szervezeti és technikai segítség formájában a szabályok teljesítéséhez.³⁷

Az irányelv továbbá növelni kívánja a fogyasztói bizalmat a fenntartható termékek iránt, támogatja a fenntartható üzleti modellek elterjedését, és csökkenti a *greenwashing* (zöldre festés) kockázatát. Átláthatóbb és ellenőrizhetőbb információkat kíván nyújtani a fogyasztók számára, ezáltal támogatva a megalapozott vásárlói döntések meghozatalát és a belső piac egységességének erősítését.³⁸ A fogyasztók pozíciójának erősítése és a megbízható hozzáférés biztosítása alapvető fontosságú a fenntartható gazdaság megvalósításában.³⁹

A környezetbarát jellegre vonatkozó állításokkal kapcsolatos javaslat célkitűzései az alábbiak:

- hatékonyabb környezetvédelem megvalósítása és a körforgásos, tiszta, valamint éghajlatsemleges gazdaságra való zöld átállás felgyorsításának elősegítése az EU-ban;
- a fogyasztók és vállalatok védelme a zöldre festéssel szemben, valamint annak biztosítása, hogy a fogyasztók hiteles környezetbarát állításokon és címkéken alapuló tájékozott vásárlási döntésekkel járulhassanak hozzá a zöld átállás felgyorsításához;
- a jogbiztonság növelése a környezetbarát jellegre vonatkozó állítások terén, és igazságosabb versenyfeltételek kialakítása a belső piacon;
- azon gazdasági szereplők versenyképességének erősítése, amelyek törekednek termékeik és tevékenységeik környezeti fenntarthatóságának

³⁷ Európai Bizottság 2023.

³⁸ Az Európai Unió Tanácsa 2024.

³⁹ EC Directorate-General for Environment 2020.

növelésére, valamint költségmegtakarítási lehetőségek biztosítása, különösen a határokon átnyúló kereskedelmi tevékenységet folytatók számára.

FENNTARTHATÓSÁGI KÖVETELMÉNYEK ÉS ZÖLD FOGYASZTÓI IGÉNYEK

Az európaiak 94%-a számára kiemelten fontos a környezetvédelem, és közel 70%-uk ismeri el, hogy fogyasztási szokásaik káros hatással vannak a környezetre.⁴⁰ Az Európai Unióban működő vállalatok gyakran tesznek környezetvédelmi állításokat anélkül, hogy azokat megfelelő bizonyítékokkal alátámasztanák. Ez zöldre festéshez vezethet, amikor a termékeket vagy folyamatokat környezetbarátabbnak tüntetik fel, mint amilyenek valójában. Ez nemcsak megtéveszti a fogyasztókat, hanem hátrányosan érinti azokat a cégeket is, amelyek valóban törekednek környezeti teljesítményük javítására.⁴¹

A fogyasztók zöld átállásban való szerepvállalásának növelését célzó kezdeményezés tekintetében az Európai Bizottság hatásvizsgálatot készített, amely szintén rámutat, hogy a fogyasztók nem rendelkeznek elegendő információval a termékek kapcsán, megtévesztő kereskedelmi gyakorlatokkal szembesülnek, ami hátráltatja őket a megalapozott fogyasztói döntések meghozatalában.⁴²

A zöld állításokról szóló irányelv (*Green Claims Directive*, GCD) célja, hogy világos szabályozással óvja a fogyasztókat a zöldre festés ellen, és valóban fenntartható választási lehetőségeket biztosítson számukra. A környezetbarát jellegre vonatkozó állítások hitelességével kapcsolatos bizalom fokozatos erodálódása, részben a megtévesztő kereskedelmi gyakorlatok terjedése által jelentősen hátráltatják az uniós zöld piac kihasználásának lehetőségeit. A zöld állításokkal összefüggésben a tisztességtelen gyakor-

⁴⁰ EC Directorate-General for Environment 2021.

⁴¹ Európai Bizottság 2023b.

⁴² Európai Bizottság 2022.

latok és magatartások jelentősen gyorsabb ütemben burjánzottak el, mint ahogy a jogalkotó reagálni tudott volna azokra.⁴³

Az Európai Bizottság 2013-ban indította el a *Single Market for Green Products* kezdeményezést, amely egységes mérési módszereket és irányelveket vezet be a termékek környezeti teljesítményének kommunikációjára. A Flash Eurobarometer 367 felmérés, amelyben 25 568 uniós állampolgár vett részt, feltérképezte az európaiak környezetbarát termékekkel kapcsolatos ismereteit és fogyasztói attitűdjeit. Ugyan a válaszadók kétharmada bízott abban, hogy a zöld címkével ellátott termékek valóban kevésbé ártalmasak a környezetre, mégis szkeptikusan álltak a gyártók környezetvédelmi állításaihoz. A megkérdezettek 59%-a szerint a jelenlegi címkék nem nyújtanak elegendő információt a termékek környezeti hatásairól, és 32%-uk szerint néhány termék esetében az információk nem világosak. A legtöbben (81%) a termékcímkén szeretnék látni a környezeti információkat, míg 55%-uk a polcokon és 41% úgy nyilatkozott, hogy a reklámokban. Az EU-s állampolgárok csupán 52%-a bízik általában a gyártók környezeti teljesítményről tett állításaiban, és 69% támogatná, hogy a vállalatok kötelezően közzétegyék környezeti teljesítményüket.⁴⁴

A felmérés rámutat, hogy a fogyasztók a vásárlási folyamat különböző szakaszaiban – legyen az reklámozás, vásárlás vagy a termékek használata – gyakran találkoznak homályos vagy nem megalapozott környezeti állításokkal, amelyek aláássák a fenntartható termékekbe vetett bizalmukat. Ezt a helyzetet tovább súlyosbítja a fenntarthatósági címkézési rendszerek sokfélesége és azok eltérő megbízhatósága, ami fokozza a piac zavarait és megnehezíti a termékek objektív összehasonlítását. Szükségessé vált ezért egy uniós szintű beavatkozás, amely harmonizálja a tájékoztatási gyakorlatokat, megerősíti a piaci versenyfeltételeket és korlátozza a félrevezető állítások elterjedését. Amennyiben ez elmarad, a valóban fenntartható termékeket kínáló vállalatok versenyhátrányba kerülnek, míg a fogyasztók

⁴³ NÉMETH 2023.

⁴⁴ European Commission 2013.

továbbra is nehézségekbe ütköznek a megbízható fenntarthatósági információkhoz való hozzáférésben.⁴⁵

A ZÖLD ÁLLÍTÁSOKRÓL SZÓLÓ IRÁNYELV BIZOTTSÁGI TERVEZETÉNEK ÉS TANÁCSI ÁLTALÁNOS MEGKÖZELÍTÉSÉNEK BEMUTATÁSA

1. cikk: *Hatály*

A javaslat meghatározta az irányelv célját, amely közös szabályokat alapított meg a kereskedők és üzleti vállalkozások részére az egyértelmű környezeti állítások alátámasztására és kommunikálására a fogyasztók felé, biztosítva azok megbízhatóságát, összehasonlíthatóságát és ellenőrizhetőségét az Európai Unióban.⁴⁶

Az általános megközelítés azonban kifejezetten említi, hogy az irányelv azokra a környezeti állításokra vonatkozik, amelyeket a kereskedők önkéntesen tesznek a termékekről vagy magukról a kereskedőkről, emellett kiterjed a környezetvédelmi címkézési rendszerekre is.⁴⁷

Míg a javaslat általánosabb megfogalmazásokat alkalmaz, az általános megközelítés hangsúlyozza, hogy a kereskedők környezetvédelmi állításai önkéntes alapon történnek. Ennek a különbségtételnek jelentősége van, mivel az önkéntesség elve alapvetően meghatározza a szabályozás normatív erejét, és hatással van a kereskedők környezettudatos kommunikációjának ösztönzése terén.

2. cikk: *Fogalommeghatározások*

A két szöveg alapjaiban a 2005/29/EK irányelv fogalommeghatározásait veszi át, különösen, de nem kizárólagosan például a kereskedőre, termékre,

⁴⁵ Európai Bizottság 2023a, Indokolás.

⁴⁶ Európai Bizottság 2023a, 1. cikk.

⁴⁷ Az Európai Unió Tanácsa 2024, 1. cikk.

fogyasztóra, vagy éppen kereskedelmi gyakorlatra vonatkozó definíciókat. Szintén központi, azonos elem a környezetbarát jellegre vonatkozó *kifejezett* állítás, amelyet új fogalomként határoz meg az előzőkben említettekhez képest.⁴⁸ Az általános megközelítés szignifikáns módosítást tett; ugyanis a javaslatban foglalt kifejezett állítások kizárólag szöveges formában vagy környezeti címkén való megjelenítésén túl már ide sorolja szerepeltetésüket az audiovizuális médiában is.⁴⁹

Ez a gyakorlatban azt eredményezi, hogy videókban, televíziós hirdetésekben, de online tartalmakban is e kijelentéseket meg kell feleltetni a jogszabály vonatkozó előírásainak. Megjegyzendő, hogy egy piacelemzés szerint hazánkban a reklámok 3%-a kommunikált csak fenntarthatósággal kapcsolatos üzenetet, azonban a fogyasztói igények és a fenntarthatóság iránti társadalmi elvárások növekedése várhatóan fokozza majd az ilyen típusú kommunikáció arányát.⁵⁰

Bevezeti továbbá a környezeti címke fogalma után az arra vonatkozó *címkézési rendszer* és *címkézési rendszer tulajdonos* meghatározásokat is, egyértelműbbé téve a keretrendszert, de szélesíti palettáját a klímaváltozással összefüggő állítások terén is, például szén-dioxid-kibocsátással kapcsolatos fogalmak bevezetésével.

Az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól szóló 2005/29/EK irányelv alapul vétele a kulcsfontosságú definíciók meghatározásánál nemcsak jogszabályok közötti koherenciát biztosít, hanem eklatánsan tükrözi a dosszié egyszerre fogyasztóvédelmi és környezetvédelmi alapokon nyugvó vegyes jellegét is.⁵¹

3. cikk: A környezetbarát jellegre vonatkozó kifejezett állítások alátámasztása

A két szöveg egybehangzóan kimondja, hogy a környezetbarát jellegre vonatkozó kifejezett állítások értékelésének során meghatározásra szorul,

⁴⁸ Európai Bizottság 2023a, 2. cikk.

⁴⁹ Az Európai Unió Tanácsa 2024, 2. cikk.

⁵⁰ Gazdasági Versenyhivatal 2024.

⁵¹ Európai Bizottság 2023a, 2. cikk.

hogyan az adott állítás a termék egészére, annak egy részére vagy bizonyos aspektusára vonatkozik, illetve a kereskedők esetében tevékenységük egészére, annak bizonyos részére vagy aspektusára vonatkozik a kifejezett állítás. Szintén egyöntetűen megfogalmazza, hogy az értékelést széles körben elismert tudományos bizonyítékokra kell alapozni, pontos információk használata és nemzetközi szabványok figyelembevétele mellett.⁵² Az általános megközelítés azonban új fogalmat és kritériumot vezet be ehhez, ugyanis a nemzetközi szabványok figyelembevétele mellé felsorakoztatja a releváns metódusokat is, amelyeknek mind a két esetben összhangban kell állniuk az európai szabványosításról szóló 1025/2012/EU rendeletben foglalt szabványfogalmakkal.⁵³ Mindezen felül biztosítani kell, hogy az életciklus szempontjából valódi jelentősége van az állítás fókuszában álló környezeti hatásoknak, tényezőknek vagy a teljesítménynek.⁵⁴

Az életciklus szempontjából valódi jelentőséggel rendelkező állítás azt jelenti, hogy a termék teljes életútját – a nyersanyagok kitermelésétől a gyártáson és használaton át a hulladékgazdálkodásig – figyelembe veszi, nem csupán egy kedvező szakaszt emeli ki, hanem *bölcsőtől a sírig* elemzi azt.⁵⁵ Ez az átfogó megközelítés biztosítja, hogy a környezetbarát jellegre vonatkozó állítás valós és megalapozott legyen, növelve a fogyasztói bizalmat és támogatva a fenntartható döntéseket. Az állítások tekintetében generális kritérium, hogy sem explicit, sem implicit módon azok nem lehetnek túlzók.⁵⁶

A Fogyasztóvédelmi Együttműködési Hálózat (CPC, *Consumer Protection Cooperation*) 2020-ban 344 online termék és szolgáltatás környezetvédelmi állításait vizsgálta több ágazatban. Az eredmények szerint a hirdetések 59%-a nem biztosított könnyen elérhető bizonyítékot, 37% pedig félrevezetően sugallta, hogy a vállalat tevékenysége kizárólag pozitív vagy semleges hatással van a környezetre. Emellett 42%-uk gyaníthatóan

⁵² Európai Bizottság 2023a, 3. cikk.

⁵³ Az említett fogalmak: *nemzetközi szabvány, európai szabvány, harmonizált szabvány, nemzeti szabvány*.

⁵⁴ Az Európai Unió Tanácsa 2024, 3. cikk.

⁵⁵ Lásd bővebben A Bizottság 2013/179/EU ajánlását.

⁵⁶ Gazdasági Versenyhivatal 2020.

hamis vagy megtévesztő volt. Hasonló auditot végzett az International Consumer Protection and Enforcement Network (ICPEN), és szinte egyező tendenciákat állapított meg.⁵⁷

A cikk gyakorlati szemléltetésére elterjedt példa az egyszer használatos műanyag palackok esete, amikor az életciklus szempontjából egy állításnak valódi jelentősége nem valósul meg. Sűrűn láthatunk olyan „környezetbarát” állításokat, amelyek csak a palack anyagának egy szakaszát hangsúlyozzák, például azt, hogy a termék újrahasznosítható. Bár ez a tény pozitívan hat, és akár tényszerűen igaz is lehet, nem veszi figyelembe a palack teljes életciklusát: a gyártáshoz szükséges kőolaj-kitermelést, a gyártási energiafelhasználást, a szállítás környezeti terhelését, illetve azt, hogy az újrahasznosítás gyakran nem valósul meg teljeskörűen. Így a „környezetbarát” állítás félrevezető lehet, mivel nem tükrözi a termék tényleges, életciklus szintjén jelentős környezeti hatását, hanem csupán annak egyetlen aspektusát emeli ki.

Az általános megközelítés 3. cikk (3) bekezdésének értelmében a követelmények nem vonatkoznak a 2003/361/EK bizottsági ajánlásban foglalt mikrovállalkozásokra, kivéve, ha azok a megfelelőségi tanúsítvány megszerzésének érdekében kifejezetten kérik a hitelesítést. Az általános megközelítés e rendelkezést már nem taglalja, vélhetően a tagállamok közti egyet nem értés következtében húzták ki a szövegből. A 12. cikk értelmében a Bizottság hatáskörébe kívánja utalni ezt a kérdést, ennek ismertetését a vonatkozó résznél fejtjük ki.

A kifejezett állítások alátámasztásával kapcsolatos szabályozás nem csak a fogyasztói döntések megalapozottságát és bizalmuk megerősítését szolgálja a fenntartható és környezettudatos termékek irányába, hanem egyaránt védi a verseny tisztaságát, és egyenlő feltételeket teremt a belső piac gazdasági szereplői számára.

Az általános megközelítés a 3a. cikk megalkotásával egyszerűsített eljárást biztosít a környezetbarát állítások alátámasztására, lehetővé téve, hogy a kereskedők teljes életciklus-elemzés helyett „Specifikus Technikai Doku-

⁵⁷ Gazdasági Versenyhivatal 2024.

mentációval” igazolják az állításokat, amelyet a hatóságok számára elérhetővé kell tenni. A Bizottság további előírásokkal biztosítja az egységes alkalmazást.⁵⁸

4. cikk: A környezetbarát jellegre vonatkozó, összehasonlító jellegű kifejezett állítások alátámasztása

Az összehasonlító állítások arra utalnak, vagy azt jelentik ki, hogy egy termék vagy kereskedő környezeti hatása kisebb vagy nagyobb, illetve hogy a környezeti teljesítménye jobb vagy rosszabb, mint más, hasonló termékeké vagy kereskedőké a piacon. Egyenértékű adatok és információk szolgáltatását, ezek egyenértékű módon való beszerzését és létrehozását teszi kötelezővé a legjelentősebb szakaszok, környezeti hatások és teljesítmények figyelembevétele mellett. Az összehasonlításhoz használt feltételek egyenértékű módú megállapításának kikötése szintén az állítások alátámasztásának tisztza, egyenlő érvényesülését biztosítja.⁵⁹

Az általános megközelítés e feltételrendszer alkalmazását a kifejezett környezetvédelmi állításokon túl kötelezővé teszi a környezetvédelmi címkék használatának eseteire is. Kiköti továbbá, hogy olyan termékekre vonatkozhatnak, amelyek hasonló célt szolgálnak, vagy felhasználásukat tekintve hasonlóak, illetve hasonló funkcionális tulajdonságokkal rendelkeznek, mint azok a termékek, amelyekkel az összehasonlítás történik. Pontosítást tesz, miszerint csak jelentős tényezők képezhetik az összehasonlítás tárgyát.⁶⁰ Ez a kikötés különösen fontos a *greenwashing* problémakörének kezelésében, ugyanis kizárja annak lehetőségét, hogy egy tényszerűen igaz, azonban környezetre gyakorolt hatás szempontjából kevésbé releváns állítás vagy címke a fogyasztókban hamis illúziókat vagy akár megtévesztést keltsen a termék fenntarthatóságának tekintetében.

A 2003/361/EK bizottsági ajánlás értelmében vett mikrovállalkozásokra e követelmények a javaslat szerint nem vonatkoznak, kivéve, ha a megfelelőségi tanúsítvány megszerzése céljából önkéntesen kéri a hitelesítést.

⁵⁸ Az Európai Unió Tanácsa 2024, 3a. cikk.

⁵⁹ Európai Bizottság 2023a, 4. cikk.

⁶⁰ Az Európai Unió Tanácsa 2024, 4. cikk.

Az általános megközelítés e rendelkezést törölte, aminek oka feltehetően több gyakorlati megfontolásból ered. Mikrovállalkozásnak minősül a kis- és középvállalkozásokon belül az a vállalkozás, amely 10-nél kevesebb főt foglalkoztat és éves árbevétele és/vagy mérlege nem haladja meg a 2 millió eurót. Az Eurostat rámutatott, hogy 2019-ben a – nem pénzügyi üzleti gazdaság részét képező – uniós vállalkozások túlnyomó többsége, azaz 98,9%-a 50-nél kevesebb személyt foglalkoztató mikro- vagy kisvállalkozás⁶¹ volt.⁶² Az uniós gazdaság jelentős részét képző mikrovállalkozások nagy versenytársaikkal szemben feltehetően nem rendelkeznek megfelelő pénzügyi és adminisztratív forrással ahhoz, hogy megfeleljenek a kiterjedt szabályozásoknak, amelyek alkalmazása rájuk nézve aránytalan tehernövekedéssel járna, akadályát képezve a növekedésnek és innovációnak. A 4. cikkből való törlésük nemcsak arányosnak tekinthető a versenyfeltételek kiegyenlítése okán, hanem lehetséges is ad számukra, hogy rugalmasabban működjenek a piacon, anélkül, hogy a megfeleléshez kapcsolódó pluszkiadások terhelnék őket.

*5. cikk: A környezetbarát jellegre vonatkozó
kifejezett állítások ismertetése*

A kereskedőknek alaposan alá kell támasztaniuk a környezetbarát állításokat, amelyek csak a termék jelentős környezeti hatásaira, tényezőire vagy teljesítményeire vonatkozhatnak. A végtermékek esetében az állításoknak útmutatást kell tartalmazniuk a környezeti teljesítmény eléréséhez szükséges fogyasztói felhasználásról. Ha az állítások jövőbeli teljesítményeket céloznak, akkor konkrét kötelezettségvállalásokat kell megfogalmazniuk a termék működésére és fejlesztésére vonatkozóan. Az állítások igazolásához szükséges

⁶¹ A Bizottság 2003/361/EK ajánlásában határozza meg a mikro-, kis- és középvállalkozások fogalmait. Ennek értelmében a mikro-, kis- és középvállalkozások közé azok a vállalkozások tartoznak, amelyek 250-nél kevesebb személyt foglalkoztatnak, és amelyek éves árbevétele nem haladja meg az 50 millió eurót és/vagy éves mérlegfőösszegük nem haladja meg a 43 millió eurót, a kkv-k körében pedig azok említhetők, amelyek 50-nél kevesebb főt foglalkoztatnak, éves árbevételekük és/vagy éves mérlegük nem haladja meg a 10 millió eurót, és nem minősülnek mikrovállalkozásnak.

⁶² Eurostat 2022.

információkat, a releváns környezeti tényezőket, hatásokat és a szabványok szerinti számításokat hozzáférhetővé kell tenni fizikailag vagy digitálisan, egy világos összefoglalóval együtt. A Bizottság jogi aktusokat is elfogadhat a követelmények részletezésére, hogy az információk teljeskörűek és áttekinthetők legyenek, a fogyasztói megtevesztés elkerülése érdekében. Ezzel a szabályozás rugalmasan alkalmazkodhat a jövő kihívásaihoz, megőrizve az irányelv dinamizmusát a piaci változásokhoz.⁶³

Az általános megközelítés kiterjeszti a környezetbarát állításokat a címkékre is, részletesen szabályozva a karbonkreditekre és jövőbeli teljesítményre vonatkozó tájékoztatást.

A javaslat QR-kódot, míg az általános megközelítés többféle digitális eszközt ajánl az információk elérésére, biztosítva a rugalmasságot.⁶⁴

6. cikk: A kifejezetten környezetvédelmi összehasonlító kijelentések és összehasonlító környezetvédelmi címkék közlése

A javaslat és az általános megközelítés egyaránt biztosítja, hogy a környezetbarát összehasonlító állítások megalapozottak legyenek, de különböző hangsúlyokkal. A javaslat szövege szigorúbb időbeli és piaci korlátokat szab, mivel csak releváns és aktív termékek összehasonlítását engedi, és az összehasonlításnak jelentős javulást kell mutatnia az elmúlt öt évben. Ezzel szemben az általános megközelítés inkább a módszertani átláthatóságot és a felhasznált adatok részletezését hangsúlyozza, biztosítva, hogy az összehasonlítás indokolt és érthető legyen a fogyasztók számára. Kevésbé korlátozza az összehasonlított termékek piaci státuszát, és nagyobb figyelmet fordít a tudományos alapokra és az összehasonlítás érvényességére.

A környezetbarát összehasonlító állítások nem alapulhatnak az állítás tárgyát képező termék környezeti teljesítményének olyan javulásán, amelyet ugyanazon kereskedő, egy piacon már nem aktív versenytárs vagy egy

⁶³ Európai Bizottság 2023a, 5. cikk.

⁶⁴ Az Európai Unió Tanácsa 2024, 5. cikk.

már nem értékesítő kereskedő másik termékéhez viszonyítanak, kivéve, ha ez a javulás igazoltan jelentős és az elmúlt öt évben történt.⁶⁵

Szintén részletesebb szabályozással találkozhatunk az általános megközelítés tekintetében, ugyanis az részletesebb szabályozást tartalmaz az összehasonlító állítások alátámasztásához szükséges információk és adatok bemutatásáról, különösen hangsúlyozva az alkalmazott módszertan részletes leírását és a referenciaév megadásának kötelezettségét.⁶⁶

A javaslat szigorúbb időbeli korlátai (öt év) előnyösek a releváns összehasonlítások érdekében, de korlátozhatják a gyorsan változó piacok rugalmasságát, különösen technológiai termékek esetében. Gyorsabb frissítési kötelezettségekre lehet szükség olyan iparágakban, ahol az innovációs ciklus rövidebb. A módszertani részletek és a referenciaévek kötelező bemutatása elősegíti a fogyasztók tudatos döntéshozatalát, mivel az állítások egyértelműbbé és ellenőrizhetőbbé válnak. Az információk megosztására vonatkozó szigorúbb követelmények biztosítják, hogy a fogyasztók jobban átláthassák a termékek környezetvédelmi teljesítményét, növelve ezzel bizalmukat a fenntartható termékek irányába.

7. cikk: Környezeti címkék

A Bizottság 7. cikkére vonatkozó javaslata a környezeti címkék szabályozását célozza, hogy biztosítsa azok hitelességét és megbízhatóságát. A javaslat szerint a tagállamoknak gondoskodniuk kell arról, hogy a környezeti címkék megfeleljenek a 3–6. cikkben meghatározott követelményeknek (például az állítások alátámasztása, módszertani átláthatóság), és ezek hitelesítésére a 10. cikkben leírt eljárásokat kell alkalmazni. A (2) bekezdésben fontos korlátozást vezetett be, ugyanis csak azok a környezeti címkék tartalmazhatnak összesített környezeti mutatón alapuló minősítést vagy pontszámot, amelyeket uniós jogszabályokkal összhangban létrehozott rendszerek ítétek oda. E szabályozás arra irányul, hogy elkerülje a megbízhatatlan vagy félrevezető címkéket, amelyek nem megfelelő módszertannal készülnek,

⁶⁵ Európai Bizottság 2023a, 6. cikk.

⁶⁶ Az Európai Unió Tanácsa 2024, 6. cikk.

és garantálja, hogy az összesített mutatókat kizárólag szigorú, magas szintű uniós szabályozásokkal összhangban alkalmazzák.⁶⁷

Az általános megközelítésből a 7. cikk eltűnésének okai valószínűleg a címkézési szabályok túlzott szigorúsága és az összesített mutatókkal kapcsolatos erős korlátozások lehetnek, ugyanis a javaslat szigorúan meg szabja, hogy csak uniós jogszabályoknak megfelelő címkézési rendszerek használhatnak összesített mutatókat, ami meglehetősen korlátozhatja a nemzeti vagy egyéb magánkezdemenyezésű környezeti címkék alkalmazását.⁶⁸ E megkötés vélhetően túl szűk keretet adott volna a tagállamok számára, amelyek feltételezhetően saját környezeti címkézési rendszereiket akarták védeni, megőrizni vagy akár fejleszteni. Az általános megközelítés tehát inkább a nagyobb rugalmasság irányába mozdult, hogy a tagállamok és a vállalkozások szélesebb körű címkézési rendszereket alkalmazzassanak, nem kizárólag uniós jogszabályokon alapulókat. Az általános megközelítés jellemzően az egyensúly megteremtésére irányul a szabályozás szigorúsága és a gazdasági szereplők működési szabadsága között.

8. cikk: Környezeti címkézési rendszerek követelményei

Mind a javaslat, mind az általános megközelítés szigorú követelményeket ír elő a környezeti címkézési rendszerek hitelességére és átláthatóságára vonatkozóan, beleértve a tulajdonosi és döntéshozatali struktúrák átláthatóságát és a kvv-k csatlakozását biztosító, arányos feltételeket. A követelmények szakértői bevonással készülnek, az érdekelt felek konzultációjával társadalmi relevanciájukat is biztosítva, míg mindkét szabályozás előírja panaszkezelési mechanizmusok és visszavonási eljárások meglétét.

A fő különbség, hogy a javaslat szigorúan korlátozza új nemzeti vagy regionális rendszerek létrehozását, míg az általános megközelítés engedélyezné a nemzeti címkézési rendszereket, ha azok a Bizottság előzetes jóváhagyásával megfelelnek az uniós elveknek, továbbá az EN ISO 14024 típusú

⁶⁷ Európai Bizottság 2023a, 7. cikk.

⁶⁸ Az Európai Unió Tanácsa 2024, 7. cikk.

ökocímkék kivételét is engedélyezi a hitelesítési eljárások alól, amennyiben megfelelnek az irányelv követelményeinek.⁶⁹

Mindkét megközelítés a Bizottság végrehajtási aktusaira támaszkodik az új rendszerek engedélyezésében, de az általános megközelítés részletesebb útmutatást nyújt a „hozzáadott érték” kritériumainak értékelésére, kiemelve a rendszerek környezeti ambícióját, lefedettségét és a kkv-k zöld átállását segítő képességét.⁷⁰

Tegyük fel, hogy egy tagállam olyan nemzeti környezeti címkézési rendszert kíván bevezetni, amely kizárólag olyan tisztítószerket tanúsít, amelyek biológiailag lebomló összetevőket tartalmaznak és minimalizálják a vízszennyezést. A rendszer a helyi kis- és középvállalkozásokat célozza, alkalmazkodik a tagállami sajátosságokhoz, és arra törekszik, hogy elősegítse a tisztább, fenntarthatóbb alternatívák elérhetőségét a hazai piacon. A javaslat szerint e tagállam nem hozhat létre új nemzeti címkét; csak uniós rendszereket használhat. Ez viszont nem biztos, hogy illeszkedik a helyi igényekhez, és nehézséget okozhat a kisebb vállalkozásoknak. Az általános megközelítés megengedi, hogy e tagállam új címkét vezessen be, ha előzetes bizottsági jóváhagyást kap és igazolja annak hozzáadott értékét. Így a tagállam támogatni tudja a helyi vállalkozásokat és a vízszennyezés csökkentését. Ez a példa szemlélteti, hogy míg a javaslat szigorúbban korlátoz, az általános megközelítés nagyobb rugalmasságot tud biztosítani a helyi igényekhez igazodó rendszerek számára.

9. cikk: A környezetbarát jellegre vonatkozó kifejezett állítások alátámasztásának felülvizsgálata

A bizottsági javaslat és az általános megközelítés egyaránt előírják, hogy a környezetbarát jellegre vonatkozó kifejezett állításokat rendszeresen felül kell vizsgálni és frissíteni kell azokat, különösen akkor, amennyiben olyan körülmények merülnek fel, amelyek befolyásolják az állítás pontosságát. Mindkét szöveg kiemeli, hogy ez a felülvizsgálat legkésőbb öt éven belül

⁶⁹ Európai Bizottság 2023a, 8. cikk.

⁷⁰ Az Európai Unió Tanácsa 2024, 8. cikk.

kötelező, a hitelesség és megbízhatóság biztosítása érdekében. A kereskedők feladata, hogy a felhasznált alátámasztásra irányuló információkat átnézzék és frissítsék annak érdekében, hogy azok továbbra is megfeleljenek a vonatkozó cikkek követelményeinek.⁷¹ Az általános megközelítés beemeli a felelősségi körbe a környezeti címkézési rendszer tulajdonosait, akiknek szintén kötelességük az információkat felülvizsgálni és frissíteni, ha a címkével kapcsolatban releváns változások történnek. Mindkét szöveg megköveteli, hogy a frissített állításokat a 10. cikk szerint hitelesíteni kell, biztosítva ezzel, hogy az újonnan benyújtott információk is megfelelően ellenőrzöttek és hitelesek maradjanak. Míg a javaslat a kereskedői oldalra fókuszál, addig az általános megközelítés nagyobb hangsúlyt fektet a címkézési rendszer tulajdonosaira is és a dokumentációk frissítésére, azonban mindkét esetben az előírások célja, hogy a környezetbarát állítások hosszú távon is pontosak és megbízhatók maradjanak.⁷²

A technológia – különösen az elektronikai iparban – gyorsabb ütemben fejlődik és áll elő új vívmányokkal, mint ahogy azt a szabályozások követni tudják, így a kezdetben pontos és hiteles zöld állítás 1-2 éven belül elavulttá válhat. A jelenlegi felülvizsgálati és frissítési kötelezettség, amely maximum 5 évet ír elő a környezetbarát állítások rendszeres frissítésére, sok esetben nem fog elég hatékonynak bizonyulni. Elektronikai eszközök esetében ez különösen nagy probléma lehet, hiszen amellet, hogy például háztartási gépek vásárlásánál egyre nagyobb szerepet tölt be a vásárlói döntések meghozatalában a környezetre gyakorolt hatás, az iparág gyakran évente vagy akár rövidebb időszakonként új technológiai ugrásokat tapasztal. Lehetséges, hogy ez a szabályozási ciklus nem biztosít kellően gyors reagálást arra, hogy a fogyasztók folyamatosan megbízható, naprakész információkat kapjanak a termékek ökológiai hatásáról. A probléma megelőzésére szolgálhatott volna egy olyan rendelkezés, amely jelentős iparági vívmányok vagy termékfejlesztések esetén automatikus frissítési kötelezettséget helyez kilátásba a szektor kereskedői számára. Jogosan merül fel a kérdés, hogy mi számít jelentős technológiai újításnak, termékfejlesztésnek. A vállalatok e vívmányokat hosszas kutató-

⁷¹ Európai Bizottság 2023a, 9. cikk.

⁷² Az Európai Unió Tanácsa 2024, 9. cikk.

sok sorával érik el, amelyeknek tagadhatatlan anyagi vonzata és gazdasági megtérülésre irányuló célja van; ami a versenytársaival szemben – remélhetőleg – fölénybe helyezi majd őket. Életszerű megoldás lehetne tehát, hogy maga a kereskedő szabadon jelentheti be a hatóságoknak új technológiáját, amely őt előnyösebb pozícióba helyezi versenytársaival szemben. A hatóság ekkor dönthet annak jelentős súlyának meglétéről, vagy meg nem létéről, és felszólíthatja a szektor szereplőit, hogy végezzék el a tudományos fejlődés tekintetében állításaik frissítését.

*10. cikk: A környezetbarát jellegre vonatkozó állítások
és a környezeti címkézési rendszerek alátámasztásának
és ismertetésének hitelesítése és tanúsítása*

A 10. cikk mind a javaslatban, mind az általános megközelítésben a környezetbarát állítások és címkézési rendszerek hitelesítésének és tanúsításának eljárásait szabályozza, bár különbségek vannak a részletek és a jogi eszközök kidolgozottságában. Mindkettő előírja, hogy a tagállamok alakítsanak ki hitelesítési eljárásokat, és a bizottsági javaslat egy egységes rendszert vázol fel, amelyet a 3–8. cikkek követelményei szerint hitelesítők felügyelnek.⁷³

Az általános megközelítés nagyobb hangsúlyt fektet az IMI rendszer használatára, amely lehetővé teszi a megfelelőségi tanúsítványok digitális nyomon követését és kezelését, maximum öt év érvényességgel és szabályozott visszavonással. Ez erőteljesebb digitális felügyeletet biztosít, míg a javaslat egyszerűbb tagállami eljárásokra koncentrál. Az IMI integrációja az általános megközelítésben kiemeli a digitális eszközök növekvő szerepét az EU-s jog végrehajtásában.⁷⁴

A fogyasztói tájékoztatás fontossága nagyobb hangsúlyban részesülhetne a tervezetekben. Az irányelv címzettjei ugyan a kereskedők, de végső soron a fogyasztókra gyakorolt, fenntarthatóságot célzó kereskedői tevékenységeknek kíván kereteket szabni. Erre való tekintettel az irányelvben egy uniós szintű platform megalkotására irányuló rendelkezés indokolt volna,

⁷³ Európai Bizottság 2023a, 10. cikk.

⁷⁴ Az Európai Unió Tanácsa 2024, 3a. cikk.

amelyben az összes címkét és állítást felsorakoztatják, részletes magyarázattal ellátva az unió összes hivatalos nyelvén. Így a fogyasztók tudatosabb döntéseket tudnának hozni, és a bizottsági javaslatban, valamint Az európai zöld megállapodásban⁷⁵ is megfogalmazott fogyasztói szerepvállalás az ökológiai áttérésben reálisabban elérhető cél lehetne.

11. cikk: Hitelesítő

Egyaránt részletes szabályozást láthatunk a hitelesítőkre vonatkozó követelmények tekintetében mind a két szövegben, ugyanakkor azok eltérő hangsúlyokat helyeznek a jogi, technikai és intézményi követelményekre. Mindkét szöveg részletesen szabályozza a hitelesítőkre vonatkozó követelményeket, ám különböző hangsúlyokkal. A javaslat és az általános megközelítés is előírja, hogy a hitelesítők külsős, független testületként működjenek, az EU 765/2008/EK rendelet alapján akkreditálva, amely biztosítja pártatlanságukat és szakértelmüket.⁷⁶

A javaslat kiemeli a hitelesítők függetlenségét és titoktartását, valamint részletes szabályokat ír elő az alvállalkozók bevonására. Ezzel szemben az általános megközelítés az EN ISO/IEC 17029 szabvány szerinti megfelelést hangsúlyozza, és nagy figyelmet fordít a digitális rendszerekre, különösen az IMI rendszerre, amely az akkreditációk uniós szintű nyomon követését és frissítését segíti; biztosítja emellett a hitelesítők nyilvántartását és ezen adatok nyilvános elérhetőségét a Single Digital Gateway-en keresztül.⁷⁷

A javaslat alapvető hitelesítési kritériumok biztosítására és a hitelesítők technikai felkészültségére fókuszál, az általános megközelítés kibővíti ezt egy szélesebb, nemzetközi szabványokon alapuló megfeleléségi kerettel, amely magában foglalja az EU-s digitális rendszereket is, így nagyobb transzparenciát biztosít az akkreditált testületek és azok tevékenységei számára.

⁷⁵ Európai Bizottság 2019.

⁷⁶ Európai Bizottság 2023a, 11. cikk.

⁷⁷ Az Európai Unió Tanácsa 2024, 11. cikk.

12. cikk: Kis- és középvállalkozások

A cikk a kis- és középvállalkozások támogatásáról szól, ahol mindkét esetben a szöveg hasonló célkitűzést követ: támogatást nyújtani a kkv-knak, hogy azok megfeleljenek az irányelv által támasztott követelményeknek, a támogatási mechanizmusok és a megvalósítás módja azonban különböző.

A javaslat főként a tagállamok felelősségét hangsúlyozza, miszerint megfelelő intézkedéseket kell hozniuk a kkv-k segítésére, mint például pénzügyi támogatás, technikai és szervezeti segítségnyújtás, valamint képzési programok. A fő célkitűzés, hogy iránymutatást nyújtsanak a kkv-knak abban, hogyan tudják igazolni a környezetbarát jellegre vonatkozó kifejezett állításait.⁷⁸

Ezzel szemben az általános megközelítés feladatokat ruház az Európai Bizottságra. Előírja a Bizottság számára, hogy készítsen iránymutatásokat, tegyen figyelemfelkeltő intézkedéseket, fejlesszen digitális eszközöket, mint például az életciklus-értékeléshez szükséges kalkulációkat segítő szoftvereket. Külön hangsúlyozza, hogy a Bizottság konzultáljon a tagállamokkal és a kkv-k érdekképviselői szervezeteivel az iránymutatások kidolgozása során. Mindemellett, hogy kitér a tagállamok felelősségére is, az EU-s programokon keresztül elérhető pénzügyi támogatásokra és uniós forrásokra is utal.⁷⁹

A javaslat alapvetően decentralizáltabb, tagállami szerepvállalásra helyezi a hangsúlyt, és nagyobb arányban alapoz a nemzeti hatóságokra a kkv-k támogatásában, miközben az általános megközelítés erősebb uniós koordinációt tükröz, ahol az Európai Bizottság vezető szerepet kap az iránymutatások kidolgozásában és a digitális eszközök biztosításában. Az összehangolt uniós cselekvés elengedhetetlen az irányelv harmonizált végrehajtásában, azonban észrevehetően lassíthatja azt, az intézmények és tagállamok közötti szorosabb együttműködés miatt megnövekedett munkateher következtében.

⁷⁸ Európai Bizottság 2023a, 12. cikk.

⁷⁹ Az Európai Unió Tanácsa 2024, 12. cikk.

Egy kis- és középvállalkozás, például egy fenntartható csomagolóanyagokat gyártó cég, szeretné környezetbarát jellegüként feltüntetni termékeit, de nem rendelkezik a szükséges erőforrásokkal és szakértelemmel, hogy teljesítse az irányelv előírásait.

A javaslat szerint a kkv-k támogatása elsősorban tagállami hatáskör, tehát a vállalkozás országának kellene olyan intézkedéseket bevezetnie, mint például pénzügyi támogatások és ingyenes szakmai képzések, amelyek segítenék a kkv-kat az előírások teljesítésében. Ez azt jelentené, hogy a tagállam saját forrásaiból biztosítana technikai segítséget vagy akár pénzügyi hozzájárulást, amely fedezné a hitelesítési költségek egy részét, így a cég könnyebben megvalósíthatná a környezetbarát jelleg alátámasztását.

Az általános megközelítés viszont közvetlenebb EU-s szerepvállalást irányoz elő. Ebben az esetben ugyanis az Európai Bizottság készítené iránymutatásokat, amelyek részletes útmutatást adnának a környezetbarát állítások pontos megfogalmazásához, és fejlesztene egy olyan digitális eszközt is, amely segítené a kkv-kat az életciklus-értékelésben. Ezen eszközök és iránymutatások minden kkv számára elérhetőek lennének az EU-ban, csökkentve a tagállami források terhét, amellet, hogy biztosítva lenne, hogy a vállalkozások könnyebben hozzáférhessenek a szükséges tudáshoz és eszközökhöz.

Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy míg a javaslat a nemzeti hatóságokra és az egyedi támogatási intézkedésekre támaszkodik, az általános megközelítés uniós szinten összehangolt megoldásokat, központi iránymutatásokat és digitális eszközöket biztosít, amelyekkel a kkv-k könnyebben teljesíthetik az irányelv előírásait.

13. cikk: Az illetékes hatóságok kijelölése és a koordinációs mechanizmus

Az irányelv 13. cikkének tekintetében különbségeket a nemzeti és uniós szerepek közötti hangsúlyokban találunk. A javaslata előírja, hogy a tagállamok egy vagy több hatóságot jelöljenek ki az irányelv végrehajtására, különös tekintettel az 5. cikkre (a környezetbarát jellegre vonatkozó kifejezett állítások ismertetésére) és a 6. cikkre (a környezetbarát jellegre vonatkozó

összehasonlító állítások ismertetésére). Lehetőséget ad arra, hogy a tagállamok a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló 2005/29/EK irányelv (UCP irányelv) végrehajtásáért felelős hatóságokat vagy bíróságokat jelöljék ki az 5. és 6. cikkek végrehajtására, és ennek keretében eltérjenek a GCD 14–17. cikkeinek rendelkezésétől, ami lehetőséget ad a tagállami rugalmasságra a fogyasztóvédelmi irányelvek alkalmazásában. Több hatóság esetén a tagállamoknak megfelelő feladatmegosztást és koordinációs mechanizmusokat kell biztosítaniuk azok hatékony együttműködésének érdekében, amellyel, hogy értesítik a Bizottságot és a többi tagállamot e hatóságok kijelöléséről.⁸⁰

Az általános megközelítés hasonló követelményeket támaszt, ugyanakkor nagyobb hangsúlyt fektet az uniós szintű koordinációra és a digitális infrastruktúrára. Lehetőséget ad az irányelv végrehajtása során a 2005/29/EK irányelv hatóságait alkalmazni, de kiköti, hogy a koordináció és információcsere az *Internal Market Information System* (IMI) révén valósul meg, amely lehetővé teszi az EU-n belüli hatóságok gyors és hatékony kommunikációját, továbbá hogy a hatóságok által kiadott információkat digitálisan is meg kell osztani, ezzel növelve a hatékonyságot és az információk elérhetőségét uniós szinten. A cikk tekintetében az általános megközelítés az EU-szintű integráció erősítését célozza.⁸¹

14. cikk: Illetékes hatóságok hatáskörei

A bizottsági javaslat és az általános megközelítés változatai számos közös elemet tartalmaznak, ugyanis mindkettő az illetékes hatóságok jogkörének meghatározására irányul, és céljuk, hogy azok biztosítsák az irányelv hatékony végrehajtását és betartását. Mindkét szöveg előírja, hogy a tagállamoknak fel kell ruházniuk a hatóságaikat olyan ellenőrzési és végrehajtási hatáskörökkel, amelyek lehetővé teszik a releváns dokumentumokhoz, adatokhoz és információkhoz való hozzáférést. E hatáskörök kiterjednek arra is, hogy a kijelölt, illetékes hatóságok vizsgálatokat indíthassanak,

⁸⁰ Európai Bizottság 2023a, 13. cikk.

⁸¹ Az Európai Unió Tanácsa 2024, 13. cikk.

jogsértéseket tárjanak fel, és szükség esetén szankciókat szabjanak ki a jogsértő természetes vagy jogi személyekkel szemben. Rögzítik továbbá, hogy a hatóságok a vizsgálataik során bármilyen formátumú és tárolási módú információt bizonyítékként használhatnak fel.⁸²

A különbségek az általános megközelítés szövegének hangsúlyosabb uniós jogi keretében és az arányosság elvében rejlenek, ugyanis az kiemeli, hogy a hatóságoknak eljárásuk során figyelembe kell venniük az Európai Unió Alapjogi Chartáját, valamint a nemzeti jogban meghatározott eljárási garanciákat. A hatóságoknak tehát hatáskörüket úgy kell gyakorolni, hogy azok arányosak legyenek, megfeleljenek az uniós és nemzeti jognak, az eljárási biztosítékoknak, valamint az EU Alapjogi Chartája elveinek, figyelembe véve a jogsértés természetét és a kár mértékét. Az általános megközelítés az uniós joggal összhangban lévő eljárási és alapjogi normák betartására is külön figyelmet fordít.⁸³

Az illetékes hatóságok feladatkörét kibővíthetnék egy központi fogyasztói panaszkezelési platform létrehozásával, amely egyszerű és gyors hozzáférést biztosíthatna a fogyasztók számára általános bejelentés megtételére, ha környezetbarát állításokkal kapcsolatos visszaéléseket tapasztalnak. Az itt tett bejelentésekről akár évente készült összefoglalók valós képet adhatnának a tagállam-specifikus fogyasztói bejelentésekről, ami a tagállamok közti együttműködésen alapuló közös fellépést segíthetné. A tagállami hatóságok által működtetett platform az általános bejelentés jellege miatt nem célozná az ügyek egyedi elbírálását, hanem azok jelzésül szolgálnának a fogyasztók részéről. Az egyszerű és gyors bejelentés lehetősége ösztönözné a fogyasztókat a részvételre, míg az évente összeállított összefoglalók lehetővé tennék a tagállamok közti együttműködést a visszaélések kezelésében. Mivel a platform nem célzott egyedi ügyek elbírálására, a rendszert a piaci visszaélések átfogóbb, szélesebb detektálására lehetne használni, elősegítve a közös fellépést.

⁸² Európai Bizottság 2023a, 14. cikk.

⁸³ Az Európai Unió Tanácsa 2024, 14. cikk.

15. cikk: A megfelelés nyomon követésére szolgáló intézkedések

Mindkét szöveg előírja, hogy a tagállamok illetékes hatóságainak rendszeresen ellenőrizniük kell a környezetbarát állítások és környezeti címkézési rendszerek megfelelését az uniós piacon. Az ellenőrzések eredményeiről szóló jelentéseket nyilvánosan, online kell közzétenni, hogy biztosítsák a transzparenciát és a fogyasztók tájékozottságát. Mindkét változat rendelkezik arról, hogy ha a hatóságok jogsértést észlelnek, átfogó értékelést kell végezniük, amely az irányelv minden releváns követelményére kiterjed.

Az eltérések elsősorban a korrekciós intézkedések alkalmazásában és azok ütemezésében mutatkoznak meg. A javaslat értelmében, ha egy állítás vagy címkézési rendszer nem felel meg az irányelv követelményeinek, a hatóságok kötelesek értesíteni a kereskedőt, és 30 napos határidőt szabnak a megfelelő korrekciós intézkedések megtételére, ami az irányelvvel való összhangba hozásra, az állítás használatának vagy az arra való hivatkozásnak a megszüntetésére irányul. Ezen intézkedéseknek a lehető leghatékonyabbnak és leggyorsabbnak kell lenniük, figyelembe véve az arányosság elvét és az érintett természetes vagy jogi személy meghallgatáshoz való jogát.⁸⁴

Az általános megközelítés szintén a korrekciós intézkedések gyors és hatékony végrehajtását írja elő, de nem szab meg konkrét határidőt. Külön kitér azonban arra, hogy a nem megfelelő kommunikációval kapcsolatos jogsértéseket is orvosolni kell, és a korrekciós intézkedések alkalmazásának szükségessége és megfelelősége a hatóságok mérlegelési jogkörébe tartozik. Szintén beemeli az IMI rendszer használatát a tagállamok közti együttműködés és közös fellépés érdekében.⁸⁵

A nem megfelelő kommunikációra vonatkozó korrekciós intézkedések időben történő megtétele és hatékony kezelése kritikus a fogyasztókra nézve. A hatóságok gyors fellépése mellett indokolt volna helyreigazítási kötelezettség előírása. Ennek következtében a kereskedő minden általa használt felületen a jogsértés és gazdasági tevékenységének mértékével arányban álló, meghatározott időre szóló tájékoztatást kellene hogy adjon

⁸⁴ Európai Bizottság 2023a, 15. cikk.

⁸⁵ Az Európai Unió Tanácsa 2024, 15. cikk.

a jogsértéséről, érthető és világos magyarázattal, helyreigazítással ellátva. A kereskedők valójában a fogyasztóiktól függenek, így egy vagyoni szankciónak nem biztos, hogy megfelelő elrettentő ereje van. Amennyiben egy kereskedő megszegi a környezetvédelmi állításokra vonatkozó szabályozásokat, hosszú távon feltehetően a pénzbüntetésnél jelentősegteljesebb gazdasági hatását érezné annak, ha a helyreigazítás következtében hűségesebb fogyasztóktól esne el. Ugyan a Green Claims irányelvet megsértő kereskedő tevékenysége valójában a fogyasztóknak okoz sérelmet, a korrekciós intézkedések központjában mégsem egyértelműen a fogyasztók érdekei állnak.

16. cikk: Panaszkezelés és az igazságszolgáltatáshoz való jog

Közös célkitűzés, hogy biztosítva legyen a természetes, a jogi személyek és a szervezetek joga is a panasz benyújtására és az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférésre, amennyiben úgy ítélik meg, hogy egy kereskedő nem felel meg az irányelv előírásainak. Mindkét változat rögzíti, hogy a panaszok vizsgálata során az illetékes hatóságoknak ellenőrizniük kell az állítások megalapozottságát, beleértve az érintett személyek vagy szervezetek meghallgatását. Amennyiben a panasz megerősítést nyer, a hatóságok kötelesek megtenni a szükséges, jogsértés megszüntetésére irányuló intézkedéseket a 15. cikk alapján, majd a hatóságoknak tájékoztatniuk kell a panaszosokat a panasz kimeneteléről és az arról hozott döntésről.⁸⁶

Megállapítható, hogy mindkét változat lehetőséget biztosít a panasz benyújtására és az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférésre, de a javaslat szövege részletesebb eljárási garanciákat és jogorvoslati mechanizmusokat biztosít a panaszosok számára. Az általános megközelítés inkább az információkhoz való hozzáférést és a felülvizsgálati lehetőségek gyakorlati megközelítését hangsúlyozza.⁸⁷

Az adminisztratív teher, a panasz benyújtásához kapcsolódó formanyomtatványok kitöltése a fogyasztót visszatarthatja a bejelentés megtételétől. A 14. cikk kapcsán tett, bejelentő platform létrehozására irányuló javaslato-

⁸⁶ Európai Bizottság 2023a, 16. cikk.

⁸⁷ Az Európai Unió Tanácsa 2024, 16. cikk.

mat tartom irányadónak, ugyanis egy kötetlen bejelentő oldal nem riasztja el a fogyasztót a hivatalos bejelentési procedúrával ellentétben, ami nagyobb részvételi arányt eredményezhetne.

17. cikk: Szankció

A 17. cikk előírja, hogy a tagállamoknak hatékony, arányos és visszatartó erejű szankciókat kell kidolgozniuk az irányelv megsértése esetén, összhangban az uniós irányelvekkel, különösen a 2008/99/EK irányelvvel. Mindkét változat rögzíti, hogy a szankciók mértékét a jogsértés súlyossága, időtartama, gondatlan vagy szándékos mivolta, az elkövetett jogsértésből származó gazdasági előny és a felelős személy pénzügyi ereje határozza meg, figyelembe véve a súlyosbító és enyhítő körülményeket.

A javaslat konkrétan előírja, hogy a szankció el kell érje a kereskedő éves árbevételének 4%-át, ha a szankciókat az EU 2017/2394 rendeletével⁸⁸ összhangban szabják ki. E rendelet biztosítja a fogyasztóvédelmi hatóságok közötti együttműködést, hogy a tárgykörbe tartozó jogsértéseket hatékonyan kezeljék, különösen határokon átnyúló esetekben.⁸⁹

Az általános megközelítés rugalmasabb, a szankciók mértéke tagállami mérlegelés tárgya, és bár figyelembe veszi a kereskedő pénzügyi erejét, nem határoz meg konkrét százalékos küszöböt.⁹⁰

A félrevezető, hamis környezetvédelmi állításokat közlő kereskedőkről egy központi, EU-s szintű adatbázis létrehozása fogyasztóvédelmi szempontból indokolt volna, hiszen segítené növelni a fogyasztók tájékozottságát és a piac átláthatóságát. Azonban, ha a vállalatok túl nagy mértékű reputációs kárt szenvednek el, az aránytalan következményeket eredményezne, ezért a szükségesség-arányosság mércéje alapján egy ilyen jellegű platform megalkotása túlzónak hat.

⁸⁸ Új CPC rendelet.

⁸⁹ Európai Bizottság 2023a, 17. cikk.

⁹⁰ Az Európai Unió Tanácsa 2024, 17. cikk.

18. cikk: A felhatalmazás gyakorlása

A Bizottság felhatalmazása a felhatalmazáson alapuló jogi aktusok elfogadására öt évre szól, és hallgatólagosan meghosszabbítható újabb öt évre. Az Európai Parlament vagy a Tanács bármikor visszavonhatja ezt a felhatalmazást, amely a visszavonásról szóló határozat kihirdetését követően hatályba lép. A felhatalmazott jogi aktusok elfogadása előtt a Bizottságnak konzultálnia kell a tagállamok szakértőivel, és a jogi aktusok csak akkor lépnek hatályba, ha az Európai Parlament vagy a Tanács két hónapon belül nem emel kifogást.⁹¹

Az általános megközelítés hasonló feltételeket szab a Bizottság számára a felhatalmazáson alapuló jogi aktusok elfogadására.⁹² Mindkét változat öt évre szóló felhatalmazást biztosít, amely automatikusan meghosszabbítható, és mindkettő hangsúlyozza a tagállamok szakértőivel való konzultáció fontosságát. A jogi aktusok hatálybalépése mindkét esetben a kifogásmentes időszak leteltéhez kötött. Az általános megközelítés hasonló rendelkezéseket tartalmaz, mint a bizottsági javaslat, különös figyelmet fordítva a folyamat átláthatóságára és az Európai Parlament, valamint a Tanács szerepére a jogi aktusok ellenőrzésében.

19. cikk: Bizottsági eljárás

A Green Claims Directive 19. cikke mind a javaslat, mind az általános megközelítés változatában a bizottsági eljárásra vonatkozik, és a 182/2011/EU rendeletben meghatározott bizottsági eljárásokat követi. A Bizottságot egy

⁹¹ Európai Bizottság 2023a, 18. cikk.

⁹² Az Európai Unió Tanácsa 2024, 18. cikk.

bizottság segíti, amely a 182/2011/EU rendelet szerinti bizottságnak minősül, tehát a jogi keret a komitológiai eljárások⁹³ rendszerét tartja irányadónak.

A lényegi különbség abban rejlik, hogy míg a javaslat csupán hivatkozik a 182/2011/EU rendelet 5. cikkének (4) bekezdésére anélkül, hogy részletezné, mi történik, ha a bizottság nem tud véleményt kialakítani,⁹⁴ addig az általános megközelítés egyértelműen kimondja, hogy ha a bizottság nem ad véleményt, a Bizottság nem fogadhatja el a javasolt végrehajtási jogi aktust, és az eljárás ilyenkor a rendelet 5. cikkének (4) bekezdésében meghatározott szabályok szerint folytatódik.⁹⁵ Ez a kitétel fontos, mert tisztázza, hogy milyen további lépések szükségesek abban az esetben, ha nincs konszenzus a bizottság tagjai között.

20. cikk: Nyomon követés

A tagállamoknak rendszeresen figyelemmel kell kísérniük az irányelv alkalmazását, és adatokat kell gyűjteniük a környezetbarát állítások és címkézési rendszerek kapcsán végrehajtott korrekciós intézkedésekről, illetve kiszabott szankciókról. Az információk részletezik az állítások típusát, a jogsértés természetét, a megtett korrekciós intézkedések jellegét és időtartamát, valamint a kiszabott szankciókat. Ezek az adatok lehetővé teszik az irányelv hatékonyságának értékelését, és biztosítják az átláthatóságot.⁹⁶

Különbség, hogy a javaslat szerint a tagállamok évente kötelesek jelentést készíteni a Bizottság számára, míg az általános megközelítés alapján a jelentéseket kétévente nyújtják be. Utóbbi kifejezetten említi, hogy az Európai Környezetvédelmi Ügynökség is kétévente készít jelentést, amely

⁹³ Bizonyos uniós jogszabályok lehetőséget adnak az Európai Bizottságnak végrehajtási aktusok meghozatalára, amelyek az egységes alkalmazást biztosítják különböző feltételek meghatározásával. A komitológia olyan eljárásokat foglal magában, amelyek révén a tagállamok szakbizottságokon keresztül beleszólhatnak az uniós jogszabályok végrehajtásába. Lásd bővebben: https://commission.europa.eu/law/law-making-process/adopting-eu-law/implementing-and-delegated-acts/comitology_hu

⁹⁴ Európai Bizottság 2023a, 19. cikk.

⁹⁵ Az Európai Unió Tanácsa 2024, 19. cikk.

⁹⁶ Európai Bizottság 2023a, 20. cikk.

az irányelv végrehajtásának és a környezetbarát állítások fejlődésének értékelését tartalmazza az egyes tagállamokban, valamint az egész Unióban.⁹⁷ A jelentéskészítés és nyomon követés folyamata lényegében mindkét szövegben azonos.

Bár az általános megközelítés kétéves jelentéstételi rendszere mérsékelheti az adminisztratív terheket, kevésbé képes a piaci változásokra időben reagálni. Egy újonnan bevezetett irányelv esetében a jogbiztonság érdekében az éves jelentéstétel nagyobb előnyt kínál, mint amekkora adminisztratív terhet ez esetlegesen jelent.

21. cikk: Értékelés és felülvizsgálat

A zöld állításokról szóló irányelv 21. cikke ötéves ciklusokban vizsgálja az irányelv hatékonyságát. Mind a javaslat, mind az általános megközelítés célja, hogy biztosítsa a környezetbarát állítások és címkézési rendszerek megbízhatóságát, de az általános megközelítés kibővíti a bizottsági javaslatot azzal, hogy hangsúlyozza az egyszerűsített eljárások és a kisvállalkozások támogatásának fontosságát, valamint az uniós irányelvek közötti koherencia értékelését. Ez biztosítja, hogy az irányelv minden méretű vállalkozás számára hozzáférhető maradjon, különös figyelmet fordítva a kkv-kra.⁹⁸

Az általános megközelítés átfogóbb és fogyasztóbarátabb, mivel jobban figyelembe veszi a kis- és mikrovállalkozások kihívásait, és elősegíti a különböző uniós politikák összehangolt működését. Ez biztosítja, hogy a környezetbarát állítások hitelesebbek legyenek, és szélesebb körben legyenek hozzáférhetőek, különösen a kisebb piaci szereplők számára.⁹⁹ A javaslat ezzel szemben kevesebb figyelmet fordít a kisebb szereplők igényeire, ami kevésbé hatékony a fogyasztók számára, mivel szűkítheti a megbízható, fenntartható termékek választékát.

⁹⁷ Az Európai Unió Tanácsa 2024, 19. cikk.

⁹⁸ Európai Bizottság 2023a, 21. cikk.

⁹⁹ Az Európai Unió Tanácsa 2024, 21. cikk.

ÖSSZEGLÉS

Az Eurobarometer felmérése alapján a válaszadók több mint háromnegyede érzi, hogy a környezeti problémák befolyásolják életüket és egészségüket, és több mint 80%-uk aggódik a termékekben található vegyi anyagok miatt. Az európaiak a fogyasztási és termelési szokások megváltoztatását tartják a leghatékonyabb megoldásnak, és közös felelősségvállalást várnak a vállalatoktól, kormányoktól, az EU-tól és a polároktól a környezetvédelemben.¹⁰⁰

A Green Claims Directive-en keresztül a jogalkotó célja, hogy szabályozási keretet biztosítson a környezeti állítások és címkék hitelesítése, megbízhatósága és átláthatósága érdekében, amely a fenntarthatóságra épülő fogyasztói döntéshozatalra és a belső piac egységes működésének elősegítésére irányul. Fontos azonban a kereskedőknek is reagálni, és nemcsak az irányelv által támasztott elvárásokra, hanem a fogyasztói igényekre is. 2019-es adatok szerint a globális vásárlók mindössze 22%-a ügyel arra, hogy műanyagmentes csomagolású termékeket vásároljon. Azok, akik nem keresnek teljes mértékben újrahasznosított vagy alternatív anyagú termékeket, döntésüket gyakran azzal indokolják, hogy nem is találhatnak ilyeneket, nem pedig azok minőségére vagy az árára panaszkodnak.¹⁰¹ Amíg a piaci szereplők nem fordítanak kellő figyelmet arra, hogy a fenntarthatóságot célzó kommunikációjuk és üzeneteik elérjék a vásárlóközönséget, a tudatos fogyasztói magatartás sem lehet reális elvárás.

Az irányelv ugyanakkor számos olyan követelményt fogalmaz meg, amelyek teljesítése a kereskedők számára komoly kihívást jelenthet. A szigorú alátámasztási kritériumok és a részletes hitelesítési előírások fogyasztóvédelmi szempontból dicséretes törekvések, azonban azért, hogy a mikro- és kisvállalkozások számára jelentős költségekkel és adminisztratív terhekkel járnak, veszélyeztethetik a szabályozás gyakorlati alkalmazhatóságát. Ennek következtében az irányelv túlzott célkitűzései rövid távon éppen azt a célt gyengíthetik, amelyet támogatni hivatottak, hiszen egyes piaci

¹⁰⁰ Európai Bizottság 2020d.

¹⁰¹ Kantar 2019.

szereplők képtelenek lesznek a megfelelésre. Nem várt, de valós scenárió lehet, hogy a nagyvállalatok inkább a környezeti címkék visszavonása mellett döntenek, vagy egymás közt zöld kartell tevékenységbe kezdenek, távol tartva gazdasági és kommunikációs tevékenységüket a környezetvédelmi állítások közlésétől.

Az irányelv minimumharmonizációs jellege – amely lehetővé teszi a tagállamok számára a magasabb szintű nemzeti előírások bevezetését – tovább fokozza a belső piacon fennálló egyenlőtlenségeket, mivel jelentős eltérésekhez vezethet az egyes országokban alkalmazott környezetvédelmi címkézési rendszerek és ellenőrzési mechanizmusok között. A fragmentált jogi környezet és a tagállami szabályozások sokfélesége megnehezítheti a fogyasztók számára az eltérő nemzeti címkék közötti disztinkválást, ami akadályozhatja a fenntartható termékek iránti bizalom kialakulását és csökkentheti a határon átnyúló kereskedelem hatékonyságát.

Továbbá az irányelv által meghatározott magas követelmények gyakorlati végrehajthatósága megkérdőjelezi az uniós jogalkotási folyamat fenntarthatóságát is. Az, hogy a javaslat a tagállamok számára kötelezően előír számos konkrét lépést, beleértve a termékek környezeti állításainak rendszeres és szigorú felülvizsgálatát, komoly mértékű erőforrásokat igényel, ami a kisebb piaci szereplők számára jelentős akadályt jelenthet. A szabályozás túlzott szigorúsága és magas megfelelési költségei így hosszú távon akár az irányelv célkitűzéseinek gyengüléséhez vezethetnek azáltal, hogy a kereskedők a minimálisan elvárt, formális szintre korlátozzák az állítások betartását.

A fogyasztóvédelmi célok támogatása érdekében egy uniós szintű, digitális információs platform felállítása előremutató lehetne, amely átlátható információkat biztosítana a fogyasztóknak a környezeti címkékről, állításokról és azok hitelesítéséről. Emellett indokolt lenne egy központi, online fogyasztói panaszfelület létrehozása is, amely a környezetvédelmi állításokkal kapcsolatos bejelentések egyszerű és gyors regisztrációját tenné lehetővé. Az ilyen mechanizmusok kialakítása segíthetné a tagállamok közötti szabályozási konzisztencia fenntartását, és a határokon átnyúló közös fellépést is előmozdítaná a zöld megtévesztés ellen.

A tervezet és az unió aktuális célkitűzései nem valósulhatnak meg tudatos fogyasztók nélkül. Elengedhetetlen, hogy a fogyasztók tudatosabb döntéshozatali folyamatokat alkalmazzanak a „zöld” állítások vizsgálatakor, különös tekintettel azok tényszerű megalapozottságára és a termék környezetvédelmi minősítésének igazolására. Szükségszerű, hogy a fogyasztók ellenőrizzék, vajon a környezetbarát minősítés vagy a reklámozott ökológiai előny hiteles forrásból származik-e; a tanúsítványokat illetően pedig, hogy kellő körültekintéssel járjanak el, különösen, ha a minősítést maga a gyártó vagy egy hozzá kötődő szervezet állítja ki, nem pedig független szervezet.¹⁰² A kritikai megközelítés egyértelműen hozzájárulhat a megalapozott és tájékozott fogyasztói döntésekhez, azonban a fogyasztói társadalom megfelelő edukációja nélkül nem biztos, hogy az irányelv teljesíteni tudja majd a hozzá fűzött reményeket.

Az irányelv szándéka dicséretes, hiszen célja a fogyasztói tudatosság növelése és a tisztességes piaci magatartás előmozdítása a környezeti állítások szigorú szabályozásával. A fogyasztók számára biztosított hiteles és átlátható információk nem csupán a vásárlói döntéseket erősítik meg, hanem elősegítik egy olyan *virágzó társadalom*¹⁰³ kialakulását, amelyben a fenntarthatóság nem csupán eszme, hanem gyakorlati követelmény. A *zöld fogyasztóvédelem* ezzel új típusú jogvédelmi keretrendszert kínál, amely túlmutat a megtévesztő gyakorlatok elleni védekezésen: központi szerepe van egy átlátható és etikus piac létrejöttében, amelyben a vállalatok hosszú távú környezeti felelőssége és a fogyasztók tudatos magatartása együtt járulnak hozzá a jövő fenntartható gazdaságához.

Mindazonáltal az irányelv magas célkitűzései és az eltérésekre lehetőséget adó harmonizáció az irányelvi szabályozás fokozatos erodálódásának veszélyét is magában hordozhatja, hiszen a javaslat elsődlegesen a fogyasztókat kívánja védeni, a szabályozási megközelítés mégsem kellően fogyasztóközpontú. Míg a szabályozás főként a kereskedőkre és a címkézési rendszerek szigorú megfeleltetésére koncentrál, addig a fogyasztók számára

¹⁰² Gazdasági Versenyhivatal 2020.

¹⁰³ A tanulmány elején is hivatkozott „virágzó társadalom” kifejezés az európai zöld megállapodásban mint szakpolitikai intézkedéscsomagban megfogalmazott elérendő cél.

közvetlenebb, gyakorlati tájékoztatási és panasztételi mechanizmusok nem kapnak kellő figyelmet. A megalkotott szankciórendszer eklatáns példája a szabályozási anomáliának, ugyanis a büntetések hátrányosan hatnak a kereskedőre, de a fogyasztók felé helyreigazítási kötelezettséget például már nem kötnek ki. A felelősség azonban közös, amit világosan tükröz az uniós polgárok véleménye, ugyanis egyenlő mértékben várnak szerepvállalást a klímaváltozás elleni küzdelemben a vállalkozásoktól és az ipartól, a nemzeti kormányoktól, valamint magától az Európai Uniótól is.¹⁰⁴ Utóbbi hatékony fellépése különösen elengedhetetlen továbbá arra való tekintettel, hogy közossége 440 millió fogyasztót és 23 millió vállalkozást foglal magában.¹⁰⁵

Az unió gyakran ambiciózusnak tűnő célkitűzései korszakában a fogyasztóvédelem és a környezetvédelem immár nem létezhetnek pusztán egymás mellett, paralel módon, hanem szorosan összefonódva, egymást erősítve kell érvényesülniük a fenntarthatósági célok és a belső piac harmonikus működése érdekében. A *zöld fogyasztóvédelem* a 21. század sürgető fenntarthatósági kihívásaira adott átfogó válasz, amely új alapokra helyezi a fogyasztói jogokat, a vállalati felelősséget és a piaci szabályozást. E koncepció megjelenésével a fogyasztó nem pusztán védelemre jogosult szereplőként, hanem aktív, tájékozott döntéshozóként lép színre, aki tudatos döntései által képes alakítani a piacot, előmozdítva a környezetet tiszteletben tartó gazdasági szereplőket. Az uniós piac fenntartható fejlődése és a hiteles zöld átállás érdekében ezért egy olyan, a fogyasztók szempontjait jobban előtérbe helyező, alkalmazhatóbb szabályozási megközelítésre van szükség, amely valóban képes biztosítani az irányelv eredeti fogyasztóvédelmi és fenntarthatósági céljainak teljesítését.

¹⁰⁴ EC Directorate-General for Environment 2021.

¹⁰⁵ European Commission 2024.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- BARTA Judit (2020): Az EU által meghirdetett digitális forradalom hatása a kereskedelmi jog egyes területein: szerződések, fogyasztóvédelem, gazdasági verseny, gazdasági társaságok. *Miskolci Jogi Szemle*, 15(3), különszám, 14–26. Online: www.mjzs.uni-miskolc.hu/files/13820/4_bartajudit_t%C3%B6rdelt.pdf
- BIARD, Alexandre (2023): The Age of Consumer Law Enforcement in the European Union: High Hopes or Wishful Thinking? *European Journal of Risk Regulation*, 15(3), 625–636. Online: <https://doi.org/10.1017/err.2023.66>
- EC Directorate-General for Environment (2020): *Environmental Claims in the EU: Inventory and Reliability Assessment*. Draft Final Report. Brussels: European Union.
- EC Directorate-General for Environment (2021): *Attitudes of Europeans Towards the Environment*. Online: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/9a-97b30e-15cb-11ec-b4fe-01aa75ed71a1>
- European Commission (2013): *Flash Eurobarometer 367. Attitudes of Europeans Towards Building the Single Market for Green Products*. Online: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/1048>
- European Commission (2020): 2020 – Sweep on Misleading Sustainability Claims. Online: https://commission.europa.eu/live-work-travel-eu/consumer-rights-and-complaints/enforcement-consumer-protection/sweeps_en#ref-2020—sweep-on-misleading-sustainability-claims
- European Commission (2021): *Eurobarometer Survey: Europeans Consider Climate Change to Be the Most Serious Problem Facing the World*. 2021. július 5. Online: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_21_3156
- European Commission (2024): *The Future of European Competitiveness*. The Draghi Report: A Competitiveness Strategy for Europe (Part A) Report. Online: https://commission.europa.eu/topics/eu-competitiveness/draghi-report_en#paragraph_47059
- Európai Környezetvédelmi Ügynökség (2019): *Európa környezete – Helyzetkép és kilátások 2020-ban*. Luxemburg: Az Európai Unió Kiadóhivatala. Online: www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/soer-2020-executive-summary/hungarian-pdf-europa-kornyezete-helyzetkep-es/@@download/file
- Eurostat (2022): *EU Small and Medium-Sized Enterprises: An Overview*. 2022. június 27. Online: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/edn-20220627-1>
- FEKETE Orsolya (2009): Szép új világ? Új fejezet az Európai Unió fogyasztóvédelmi jogának történetében. *Acta Universitatis Szegediensis: Acta Juridica Et Politica: Publicationes Doctorandorum Juridicorum*, 9, 85–112. Online: http://acta.bibl.u-szeged.hu/30702/1/juridpol_doct_009_085-112.pdf

- Gazdasági Versenyhivatal (2020). *Zöld marketing – A Gazdasági Versenyhivatal tanácsai vállalkozásoknak*. Budapest: Gazdasági Versenyhivatal. Online: www.gvh.hu/pfile/file?path=/szakmai_felhasznaloknak/tajekoztatok/szakmai_felhasznalok_tajekoztatok_zold-iranymutatas_201217&inline=true
- Gazdasági Versenyhivatal (2024): *Környezetvédelemhez kötődő állítások piaci szereplők általi kialakítása és alkalmazása, ehhez kapcsolódó javaslatok és iránymutatás megfogalmazása*. A Gazdasági Versenyhivatal AL/535/2022. számú piacelemzésének eredményeként készült tanulmány. Budapest: Gazdasági Versenyhivatal. Online: www.gvh.hu/pfile/file?path=/dontesek/agazati_vizsgalatok_piacelemzesek/piacelemzesek/Zold_allitasok_piacelemzes_tanulmany_240111.pdf&inline=true
- GOMBOS Katalin (2023): A Digital Services Act és a Digital Markets Act várható kihívásai a jogalkalmazásban. In *Medias Res*, 12(2), 92–119. Online: <https://doi.org/10.59851/imr.12.2.5>
- Kantar (2020): *Who cares? Who does? Consumer Reponse to Plastic Waste*. Online: <https://bioplasticsnews.com/wp-content/uploads/2019/09/Kantar-Who-Cares-Who-Does-Sept2019.pdf>
- Képviselői Információs Szolgálat (2021): A „greenwashing” jelenség. *Infojegyzet*, 2021/40. Online: www.parlament.hu/documents/10181/39233854/Infojegyzet_2021_40_greenwashing.pdf/ec5b9e78-ob17-34b7-3273-8db1bd-16bea9?t=1622187677016
- NÉMETH Noémi (2023): Zöld állítások és fogyasztóvédelem. In RIGÓ Csaba Balázs – SZOBOSZLAI Izabella – CSIRSZKI Martin Milán (szerk.): *A hazai fogyasztóvédelmi jog áttekintése: alapok, kihívások, aktualitások*. Versenyttükör Könyvsorozat II. kötet. Budapest: Gazdasági Versenyhivatal, 311–330. Online: www.gvh.hu/pfile/file?path=/gvh/kiadvanyok/versenyttukor-konyvsorozat/versenyttukor-konyvsorozat_2_kotet&inline=true
- SZABÓ Marcel – LÁNCOS Petra Lea – GYENEY Laura (2014): *Uniók szakpolitikák*. Budapest: Szent István Társulat.

Jogi források

- Amszterdami szerződés 1997
- Az Európai Unió Alapjogi Chartája
- Az Európai Unió működéséről szóló szerződés
- A Bizottság 2013/179/EU ajánlása (2013. április 9.) a termékek és a szervezetek életciklus-alapú környezeti teljesítményének mérésére és ismertetésére szolgáló egységes módszerek alkalmazásáról. Online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/ALL/?uri=CELEX:32013H0179>

- Az Európai Parlament és a Tanács 2005/29/EK irányelve (2005. május 11.) a belső piacon az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól, valamint a 84/450/EGK tanácsi irányelv, a 97/7/EK, a 98/27/EK és a 2002/65/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvek, valamint a 2006/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról („Irányelv a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról” UCP irányelv)
- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2017/2394 rendelete (2017. december 12.) a fogyasztóvédelmi jogszabályok végrehajtásáért felelős nemzeti hatóságok közötti együttműködésről és a 2006/2004/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről. Online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/ALL/?uri=celex:32017R2394> (Új CPC rendelet)
- Az Európai Unió Tanácsa (2024): *Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács irányelve a környezetbarát jellegre vonatkozó kifejezett állítások alátámasztásáról és ismertetéséről (a környezetbarát jellegre vonatkozó állításokról szóló irányelv) – Általános megközelítés.*
- Európai Bizottság [é. n.]: *Az uniós jog felépítése.* Online: https://commission.europa.eu/law/law-making-process/types-eu-law_hu
- Európai Bizottság (2019): *A Bizottság Közleménye az Európai Parlamentnek, az Európai Tanácsnak, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak, és a Régiók Bizottságának – Az európai zöld megállapodás.* COM(2019) 640 final. Online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/ALL/?uri=COM:2019:640:FIN>
- Európai Bizottság (2020a): *A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak. Új fogyasztói stratégia. A fogyasztói reziliencia erősítése a fenntartható helyreállítás érdekében.* COM(2020) 696 final. Online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/ALL/?uri=CELEX:52020DC0696>
- Európai Bizottság (2020b): *A Bizottság Közleménye az Európai Parlamentnek, az Európai Tanácsnak, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak, és a Régiók Bizottságának – Európa digitális jövőjének megtervezése.* COM/2020/67 final. Online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/ALL/?uri=CELEX:52020DC0067>
- Európai Bizottság (2020c): *A Bizottság Közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – A tisztább és versenyképesebb Európát szolgáló, körforgásos gazdaságra vonatkozó új cselekvési terv.* COM(2020) 98 final. Online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0098>
- Európai Bizottság (2020d): *Az Eurobarométer 501. sz. különjelentése: Az európai polgárok környezetvédelmi hozzáállása.* 2020. március 3. Online: https://data.europa.eu/data/datasets/s2257_92_4_501_eng?locale=en
- Európai Bizottság (2021): *A weboldalak átvilágítása – fókuszban a „zöldrefestés”: a környezetbarát jellegre vonatkozó állítások fele megalapozatlan.* Online: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hu/ip_21_269

- Európai Bizottság (2022): Bizottsági Szolgálati munkadokumentum a hatásvizsgálati jelentés vezetői összefoglalója amely a következő dokumentumot kíséri Javaslat az Európai Parlament és a Tanács irányelve a 2005/29/EK és a 2011/83/EU irányelv módosításáról, a fogyasztók zöld átállásban való szerepvállalásának a tisztességtelen gyakorlatokkal szembeni hatékonyabb védelem és a hatékonyabb tájékoztatás révén történő növelése tekintetében. Online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:52023PC0166>
- Európai Bizottság (2023a): Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács irányelve a környezetbarát jellegre vonatkozó kifejezett állítások alátámasztásáról és ismertetéséről (a zöld állításokról szóló irányelv). COM(2023) 166 final. Online: <https://op.europa.eu/hu/publication-detail/-/publication/cbafec2-c94e-11ed-a05c-01aa75ed71a1/language-hu>
- Európai Bizottság (2023b): Questions and Answers on European Green Claims. Online: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_23_1693